

A
TOKAJ-ZEMPLÉN DESZTINÁCIÓS
TDM-LEADER WORKSHOP
REZÜMÉFÜZETE

A workshop
a „Tokaj-Zemplén turisztikai desztináció” turizmusának fejlesztése témakörében
a térségi TDM és LEADER szervezetekkel együttműködésben
kerül megrendezésre

**A rendezvény időpontja és helyszíne:
2024. május 23. 13 óra.
Újbástya Rendezvénycentrum II. emeleti tanácsterem,
Sárospatak, Szent Erzsébet utca 3.**

Intézményi támogató:
Tokaj- Hegyalja Egyetem Turizmus és Vendéglátás Tanszék

A workshop programja

12.30 - órától	Érkezés, regisztráció. Sajtótájékoztató
13.00	Megnyitó <i>Prof. Dr. Kéri Szabolcs, az MTA Doktora, rektor, Tokaj-Hegyalja Egyetem</i>
13.10	Turizmusfejlesztés az Észak-Magyarországi Régióban <i>Dr. Benkő Béla, elnök, Gyöngyös-Mátra Turisztikai Közhasznú Egyesület</i>
13.25	A THE Turizmus és Vendéglátás Tanszék térségi bemutatkozása, kutatási programjainak bemutatása <i>Dr. habil Remenyik Bulcsú, tanszékvezető egyetemi docens, THE</i>
13.40	A Tourinform Zemplén Iroda városi sétái: garantált városnéző programok kontra előzetesen megrendelhető séták és idegenvezető szolgáltatások <i>Blanár Róbert, TDM menedzser, Sátoraljaújhely-Hegyköz Turizmusáért Egyesület</i>
13.55	Tourinform irodák szerepe a térségmenedzsmentben, miért fontos a borbusz szolgáltatás a desztinációban <i>Ladomérszky László, TDM menedzser, Tokaj-Hegyalja, Taktaköz, Hernád-völgye TDM</i>
14.10	Büfészünet
14.30	Térségi szerveződések szerepe a területfejlesztésben <i>Hogya Orsolya, TDM menedzser, Sárospatak és Környéke Turizmusáért Egyesület</i>
14.45	A THE turisztikai graduális és szakirányú másoddiplomás képzései <i>Előadó: Dr. Dankó László, egyetemi docens, THE</i>
15.00	Panelbeszélgetés: Helyi élelmiszer-turizmus fejlesztése a 2023-2027. évi LEADER Helyi Vidékfejlesztési Stratégiákban <i>Nagyné Szunyogh Adrienne Abaúj LEADER Egyesület, Encs Ogár Zoltán Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület, Sátoraljaújhely Szomráki Róbert Dél-Zempléni Vidékfejlesztési Egyesület, Szerencs Tóth Ágnes Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat, BAZ vármegye Moderátor: Dr. habil Remenyik Bulcsú tanszékvezető egyetemi docens, THE</i>
16.00	Összegzés, a workshop zárása <i>Dr. habil Remenyik Bulcsú, tanszékvezető egyetemi docens, THE</i>

ELŐSZÓ

Zemplénben 1997-ben, a Magyar Turizmus Rt. K+F Igazgatósága – a főbb térségi aktorokkal egyeztetett és elfogadtatott - turizmusfejlesztési terv készítésére vonatkozó megbízásával¹ kezdődött meg az a politikai és szakmai együttgondolkodás, mely 2 évtized múltán elvezetett a Hernád-országhatár-Tisza körülölelte Tokaj-Zemplén desztináció 73 települése kiemelt turisztikai fejlesztési térséggé nyilvánításához a 1092/2017. (II. 21.) Korm. határozat szerint.

A turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény (a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól) ugyanis a turisztikai fejlesztések fókuszát az egyedi attrakciókról a turisztikai térségekre helyezte át, kimondva, hogy Magyarország turisztikai potenciáljának növelése a turisztikai desztinációkban rejlik.

Zemplén 2020-ban turisztikai szempontból újból kiemelt térségként került megnevezésre: a Kormány átalakította hazánk turisztikai térképét és a turisztikai térségek meghatározásáról szóló 429/2020. (IX. 14.) Korm. rendeletnek megfelelően Magyarországon 11 turisztikai térséget jelölt ki, amelyben Tokaj és Nyíregyháza turisztikai térség önálló fejlesztési célterületként és desztinációként lett nevesítve. A rendelet a turisztikai térségben 72 települést (Abaújkér mellett Abaújkér-Aranyospusztát már külön nem megnevezve) sorol fel, mint amelyeket turisztikai adottságai, attrakciói okán a desztináció Tiszán inneni részének tekint.

Szerencsés fejlemény, hogy a Tokaj-Zemplén desztináció kiemelt kormányzati figyelmet kapott, s 2021-ben megkezdődött a Kormány 1791/2020. (XI. 11.) Korm. határozata szerint desztinációnk 2024-ig tervezett 150 milliárdos fejlesztési programjának realizálása. A Tokaj-Zemplén Fejlesztési Program fő célja a térség turisztikai vonzerőjének növelése. A régió számára ezen kedvező makroszintű döntések megalapozzák azt a jövőképet, miszerint Budapest, s a Balaton mellett desztinációnk hazánkban a harmadik turisztikai célterületté válják.

A 2021. augusztus 1.-jével megalapított Tokaj-Hegyalja Egyetem alakuló szenátusi ülésén az egyetem Szenátusa döntött az új egyetem szervezeti struktúrájáról, létrehozva a turisztikai képzés és kutatás térségi műhelyeként Turizmus és Vendéglátás Tanszékét.

A tanszék az oktatási, kutatási tevékenysége mellett Tokaj-Zemplén térségi együttműködést elősegítő szolgáltatásaival, rendezvényeivel, az új kutatási eredmények disszeminációjával elő kívánja segíteni a desztinációban az innovatív megközelítések terjedését, a szemléletformálást, ismeretterjesztést.

Ebbe a gondolatkörbe illeszkedik a 2021 novemberében a Tokaj-Hegyalja Egyetemen megvalósított Sárospataki turizmusfejlesztési szimpózium, a 2023 novemberi turisztikai workshop, s a jelen absztraktfüzet szerinti egyetemi szakmai rendezvény is.

Örömmel tapasztaltuk, hogy a Tokaj-Zemplén desztináció TDM és LEADER egyesületeinek képviselői és elfogadták meghívásunkat, s ismereteik, gondolataik megosztásával szerepet is vállaltak a workshop szakmai céljának, a térségi tudásmegosztásnak a megvalósításában.

Sárospatak, 2024. május 23.

a szerkesztő

---

¹ Dankó L.: Zemplén térségi turizmusfejlesztési terv Magyar Turizmus Rt, 1997. (THE Könyvtár Repozitórium)

TURIZMUSFEJLESZTÉS AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓBAN

DR. BENKŐ BÉLA

elnök

Gyöngyös-Mátra Turisztikai Közhasznú Egyesület, Gyöngyös

A Turisztikai Desztinációs Menedzsment lényege: adott turisztikai célterület komplett menedzselése, turisztikai fejlesztése, arculatának kiépítése, menedzselése szakemberek bevonásával.

Alapvető cél összefogni a térség vállalkozóit, civil egyesületeit, önkormányzatait, attrakcióit, adott desztináció tevékenységeit, szem előtt tartva a látogató kényelmét és a térség szereplőinek érdekeltségét, de nem sértve a desztinációnak mint egésznek az érdekeit.

A Gyöngyös-Mátra Turisztikai Közhasznú Egyesület rövid bemutatása:

Alakulás 2009. július 30.

7 tagú Elnökség, 3 tagú Ellenőrző bizottság

Munkaszervezet: elnök+ 2 fő munkatárs

Ügyvéd, könyvelő, könyvvizsgáló

Tourinform iroda az egyesület működtetésében

Jelenlegi tagság: 100+ tag

2013 Év TDM szervezete.

Tevékenységeink:

- Helyi termékek
- Erdei létesítmények felújítása (források, tanösvények, pihenőhelyek)
- Információs táblák
- Teljesítménytúrák, rendezvények támogatása
  - Aludj itt és túrázz ingyen
- Garantált programok (túravezetés)
- Programok, rendezvények támogatása
- Információs szolgáltatás
- Szervizpont + térkép
- Együttműködés a városi rendezvények kapcsán
- Belvárosi tojáskeresés
- 10 hét 14 program
- Kapcsolódások, művészeti és kézműves vásár
- Csoportos idegenvezetővezetés, programszervezés
- Google drive rendezvénytáblázat
- Civil fórum, kerekasztal.

A TDM szervezetek finanszírozása:

Tagdíjak (Egyesületi finanszírozás esetén)

Önkormányzati támogatás: IFA államilag növelt részének bizonyos százaléka, vagy egyedi megállapodás

Támogatás, adomány

Pályázat

Üzleti tevékenység (értékesítés, tanácsadás, tanulmányok stb.).

A TOURINFORM ZEMPLÉN IRODA VÁROSI SÉTÁI: GARANTÁLT VÁROSNÉZŐ PROGRAMOK KONTRA ELŐZETESEN MEGRENDELHETŐ SÉTÁK ÉS IDEGENVEZETŐ SZOLGÁLTATÁSOK

BLANÁR RÓBERT

TDM menedzser

Sátoraljaújhely- Hegyköz Turizmusáért Egyesület, Sátoraljaújhely

Az alábbi szolgáltatásokkal kapcsolatos feladatokat a Tourinform Zemplén Iroda munkatársai látják el: Városnéző Gumikerekes kisvonat, idegenvezetés (városnéző séták, séta a Magyar Kálváriára idegenvezetővel, csoportok kísérése), s az E-bike kölcsönzés.

Hagyományos séták (város nevezetességei busszal és gyalogosan):

- Az idegenvezetést igénylő csoport járművével Zemplén történelmi fővárosának megtekintése egy órában, majd egy könnyed belvárosi séta keretében ismerkedés a sétáló utca látnivalóival,
- a buszos-gyalogos kombinált idegenvezetést azoknak a csoportoknak ajánljuk, akik először járnak Sátoraljaújhelyen, és szeretnék megismerni a város legszebb, legjelentősebb látnivalóit,
- a résztvevők átfogó képet kaphatnak a város múltjáról és jelenéről, fontos történelmi és irodalmi személyiségeiről, épületeiről és szobrairól, geológiai érdekességeiről és nem utolsósorban turisztikai fejlesztéseiről.

Hagyományos séták: a másfél órás gyalogos sétát szintén azoknak a csoportoknak ajánljuk, akik először járnak Sátoraljaújhelyen, és szeretnék megismerni a város legszebb, legjelentősebb látnivalóit. A résztvevők átfogó képet kaphatnak a város múltjáról és jelenéről, fontos történelmi és irodalmi személyiségeiről, épületeiről és szobrairól, geológiai érdekességeiről és nem utolsósorban turisztikai fejlesztéseiről.

A séta a város történelmének rövid ismertetésével indul, majd a vasútállomás környékének látnivalói, mint például a Bortemplom kerülnek ismertetésre. Utunkat a sétáló utca irányába folytatjuk, közben bemutatásra kerül többek között a csodarabbi sírja és az egykori Pénzügyi Palota épülete is.

A Függhíd 2024 június 4.-i nyitásával ez vélhetően változni fog, a hagyományos városnéző sétákhoz angol, a tematikus sétákhoz az angol és német nyelvű szövegek is rendelkezésre állnak.

Kirándulás idegenvezetővel a Magyar Kálváriára: 14 stáció, melyek az elcsatolt magyar városoknak állítottak emléket. Két évvel később az államalapítás 900. évfordulójára emelt Szent István kápolnával bővült az emlékhely.

Kirándulások szervezése a Zemplénben: időtartam és érdeklődési kör alapján szervezhetők fél napos, egész napos vagy akár több napos kirándulások is. Ezek megszervezésében, a csoportok kísérésében nyújt segítséget a Tourinform Iroda.

Az egyéniségek bölcsője. Reformkori séta Kossuth lábnyomán Zemplén történelmi fővárosában, Sátoraljaújhelyen. Habár sétánk főhősének Kossuth Lajost választottuk, említést teszünk a jól ismert irodalmi vezér és nyelvújító Kazinczy Ferencről, vagy éppen Andrássy Gyula grófról is, aki – többek között Magyarország miniszterelnöke és a monarchia közös külügyminisztere is volt. **Utazás a sátoraljaújhelyi városnéző kisvonattal, a Futrinkával:** az egyórás út során a több, mint 760 éves város legérdekesebb részeit járjuk be. A narráció hangvétele informatív, de egyben roppant szórakoztató is (2022-től igény szerinti ütemezésben).

További terv: Az Újhely Várához (várrom, látogató sétány, látogatóközpont) kapcsolódó séta kidolgozása.

A THE TURISZTIKAI GRADUÁLIS ÉS SZAKIRÁNYÚ MÁSODDIPLOMÁS KÉPZÉSEI

DR DANKÓ LÁSZLÓ CSc.

egyetemi docens

Tokaj-Hegyalja Egyetem Turizmus és Vendéglátás Tanszék, Sárospatak

A Tokaj-Hegyalja Egyetem 2021. augusztus 1-jei megalakulásakor a THE Szenátusa a Lorántffy Intézet keretében létrehozta a Turizmus és vendéglátás Tanszékét.

Az alapító tanszékvezető a 2021/2022-es tanévben kidolgozta három graduális és két szakirányú továbbképzés tantervét, melyek alapján a 2022/2023. tanév szeptemberétől a következő felsőfokú turisztikai képzések indultak el a Tokaj-Zemplén desztinációban:

- Turizmus-vendéglátás felsőoktatási szakképzés (FOKSZ) turizmus szakiránnyal,
- turizmus-vendéglátás alapképzési szak (BSc) desztináció-menedzsment, vendéglátás, örökségturizmus specializációkkal,
- Turizmusmenedzsment mesterképzési szak (MSc), valamint
- Borturisztikai szakember (sommelier) szakirányú továbbképzési szak és az
- Örökségturizmus szakirányú továbbképzési szak.

A képzésekhez a tantervek szerint felmenő rendszerben kidolgozásra kerültek az egyes tárgyak tantárgyi programjai és tematikái, meghatároztuk az oktató tananyag forrásait, korábbi publikációink, kutatásaink alapján saját tananyagokat, segédleteket, egyetemi jegyzeteket állítottunk össze.

2022 szeptemberétől tovább növeltük turisztikai szakjaink számát új szakirányú továbbképzés tantervének kidolgozásával és meghirdetésével: 2023. februárjától kerestféléves formában indítottuk a kulturális menedzser továbbképzési szakot, a két féléves szak hallgatói 2024 januárjában már sikeres záróvizsgát is tettek.

A 2023/2024. tanévben további három, gazdaságtudományok képzési területhez tartozó szakirányú továbbképzési szak kidolgozására és meghirdetésének engedélyeztetésére került sor:

- Bor-és gasztroturizmus menedzser szakirányú továbbképzési szak,
- Luxus szálloda menedzser szakirányú továbbképzési szak és a
- Vallási turizmus szervezésére, vezetésére felkészítő továbbképzési szak.

Nappali és levelező tagozatos graduális, valamint a levelező tagozatos formában működő szakirányú továbbképzéseinket elsősorban a Hernád -Tisza és országhatár alkotta Tokaj-Zemplén turisztikai desztináció természeti és emberalkotta adottságainak, értékkincseinek, szakemberigényének figyelembe vételével és a térségi turisztikai vállalkozások, intézmények és civil szféra szakemberellátásának javítását szem előtt tartva alakítottuk ki.

Képzéseinket természetesen a desztináción túli hazai és határon túli felvételizők számára is hirdetjük és kínáljuk.

Az engedélyeztetési eljárások keretében a hat szakirányú továbbképzési szakunk esetében az angol nyelvű képzések meghirdetésének és indításának lehetőségét is megteremtettük, ezzel is terem nyitva a gazdaságtudományok terén a THE nemzetköziesítési törekvéseinek.

TÉRSÉGI SZERVEZŐDÉSEK SZEREPE A TERÜLETFEJLESZTÉSBN

HOGYA ORSOLYA

TDM menedzser

Sárospatak és Környéke Turizmusáért Egyesület, Sárospatak

A területfejlesztés szűkebb értelemben, mint fejlesztési tevékenység azon fejlesztési beavatkozások és kapcsolódó tevékenységeik köre, amelyek kifejezetten (elsődlegesen) területi célkitűzéseket szolgálnak, amelyekkel a közösségi szféra tudatosan hat a különböző tevékenységek, jelenségek térbeli megoszlására ill. működésére, vagy egy adott területegység (régió, megye, kistérség) több szakterületet átfogó, integrált fejlesztését valósítják meg. (1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és területrendezéstől).

A területfejlesztés célja fenntartható fejlődés biztosítása mellett ideális gazdasági, település-, és térszerkezet kialakítása, értékek megőrzése és újak teremtése helyi erőforrások felhasználásával, megfelelő infrastruktúra, gazdasági és életkörülmények megteremtése, identitástudat megőrzése egy hely, egy közösség tartós fejlődése érdekében.

A területfejlesztés céljainak megvalósítását egyszerre többszereplő közös tevékenysége, érdeke és motivációja határozza meg, mely fejlesztés egy tudatos beavatkozás eredménye. A nemzeti kormányok érdeke a stabilitás megőrzése a rendszerben, az önkormányzatok saját településeik és a térség erejének növelését látják benne elsősorban lokális fejlesztések megvalósításán keresztül, míg a versenyszféra szereplői stabil gazdasági környezetre vágnak profitszerzési céljaik megvalósításához.

A globalizáció folyamatának ellenpólusaként hazánkban is felerősödött az úgynevezett helyi identitástudat, és megjelentek a különféle helyi, és regionális szerveződések (Áldorfai–Topa, 2015).

A Sárospatak és környéke turisztikai desztinációban az egyik ilyen helyi szerveződésnek a Bodroghközben lehetünk szemtanúi, mely kiváló példaként szolgál a térségi szerveződések szerepére a területfejlesztésben. A Bodroghköz határ szeli ketté, 22 település magyar oldalon található, míg 33 település a Felső-Bodroghköz részeként Szlovákiában helyezkedik el. A földrajzi kistáj ugyanakkor egy nagyon karakteres egységet képez, amelynek 55 települése történetesen 95%-ban magyar nemzetiségű. A bodroghköziek kultúrája, szokásai, ösztönös barátsága, egymás iránti tisztelete a mesterséges és drasztikus beavatkozás ellenére sem múlt el és kibírta a 100 éves vasfüggönyt. A két részegység, legyenek azok bármely országban, hasonló gazdasági és társadalmi problémákkal küzdenek.

A települések vezetői elhatározták, hogy kidolgoznak egy egységes Bodroghközi Fejlesztési Programot, mely lehetővé teszi a térség komplex fejlesztését.

A többéves előkészítő munka és tervezés után elérkezett oda a fejlesztési folyamat, hogy 2024-ben megalakult a BOTILA (Bodrog-Tisza-Latorca) Európai Területi Társulás Cigánd székhellyel. A szervezet létrehozásával a jogi feltételei is megteremtődtek annak, hogy hazai és EU-s forrásokat lehessen hívni mind egy munkaszervezet létrehozására, mind pedig társadalmi, gazdasági, környezetvédelmi fejlesztések megvalósítására.

Az út még hosszú a kitűzött célok megvalósításáig, de a példa kiválóan szemlélteti, hogy egy alulról jövő térségi kezdeményezés és együttműködés milyen fontos szereppel bír a területfejlesztésben.

TOURINFORM IRODÁK SZEREPE A TÉRSÉG MENEDZSMENTBEN, MIÉRT FONTOS A BORBUSZ SZOLGÁLTATÁS A DESZTINÁCIÓBAN

LADOMERSZKY LÁSZLÓ

TDM menedzser

Tokaj-Hegyalja, Taktaköz, Hernád-völgye Idegenforgalmi és Kulturális Egyesület, Tokaj

Tourinform víziója: Magyarországon egy olyan egységesen magas színvonalú vendégfogadási és információs szolgáltatást nyújtó országos irodahálózat működik, amelynek tagjai - fenntartótól függetlenül - a turizmusirányítás intézményrendszerébe tagozódva a Magyar Turisztikai Ügynökség helyi frontjaiként a magyar turizmus kirakatát jelentik, helyi szinten biztosítva az Ügynökség által meghatározott stratégiai irányok érvényesülését is.

Az irodák országsszerte egységes arculattal, igényes fizikai megjelenéssel, meggyőző és hiteles módon kommunikálják Magyarországot (turisztikai) országmárkáját. A kommunikációban érvényesülnek továbbá - ahol ez releváns - a desztinációs és helyi szintű márkáüzenetek, összhangban az országmárkával.

A Tourinform-hálózat jelene:

jelenleg 89 Tourinform iroda,
a dunántúli irodák száma: 48 db, Dunán inneni irodák száma: 41 db,
szezonálisan 11 iroda, ezen felül 13 információs pont,
2023-ban 1.646.000 db megkeresést fogadtak,
a NETA-ban 5.700 turisztikai objektum (TOB) található,
összesen 251 munkatárs.

A zempléni Tourinform irodák a térségmenedzsmentben. Jelen pillanatban a Tokaji borvidéknek, mint világörökségi területnek nincs olyan marketing szervezete, mely mind a 27 települést együttesen képviselné.

Tokaj Borvidék Fejlesztési Tanács célkitűzése a Tokaji borvidéket érintő fejlesztések központi koordinálása, magas színvonalú, turizmus fogadására alkalmas térség kialakítása.

Borbusz: a tokaji Tourinform iroda BorBusz programja nem egy jármű. A BorBusz egy szolgáltatás. A tokaji világörökségi borvidék viszonylag nagy kiterjedésű. Legyezbényétől Sátorajauj-helyig, Tokajtól Abaújszántóig 27 települést ölel fel. Gyalog vagy kerékpárral nehezen bejárható. Mivel az utakon zéró tolerancia van az alkoholfogyasztással szemben, a borkóstolás során valakinek fel kell áldoznia magát. Az áldozat szerepét mi szoktuk vállalni.

A borbusz keretében 4-5 óra alatt 3-4 pincészetet látogatnak meg a vendégek, ahol szakvezetéssel ismerhetik meg az adott borászatban végzett munkát és az általuk vallott borkészítési filozófiát, valamint természetesen 2-3 bort is megízlelhetnek mindenhol. A borászatokat úgy válogatjuk össze, hogy szerepeljen közöttük egészen kicsiny családi birtok és a grandiózus méretekből gondolkodó és gazdálkodó nagybirtok is.

Arra törekszünk, hogy az út során teljesen megkerüljük a tokaji Kopasz-hegyet, de akár a hercegkúti Gombos-hegyi pincesorra, Tolcsvára, Mádra és Tállyára is elvisszük a vendégeket. Igyekszünk minden egyedi igényt kielégíteni, kérésre gyakorlatilag Tokaj-Hegyalja bármely pincészetét meg tudjuk látogatni.

A HELYI TERMÉKEK ELŐÁLLÍTÁSÁNAK ÉS TURISZTIKAI HASZNOSÍTÁSÁNAK TÁMOGATÁSA AZ ABAÚJ LEADER TÉRSÉGBEN

NAGYNÉ SZUNYOGH ADRIENNE

munkaszervezet vezető
Abaúj Leader Egyesület, Encs

Az Abaúj Leader Egyesület 2008-ban alakult, működési területén 76 település LEADER érdekeit képviseljük.

Hozzászólásom szerint stratégiánk legfőbb célja az életminőség javítása, szolgáltató és **turisztikai szektor megerősítése**, a fiatalok helyben tartása, a munkahelyek megőrzése és új munkahelyek létrehozása. 2008-2023 között egyesületünk területén 910 MFt-ot sikerült a turizmus fejlesztésére fordítanunk. A projektek eredményeként szálláshely-bővítések, eszközbeszerzések, új minőségi szálláshelyek kerültek kialakításra, ezek hatására nőtt a térségben eltöltött vendégéjszakák száma.

Az elmúlt tervezési ciklusokban sikeresen támogattunk mezőgazdasági vállalkozásokat, szolgáltató szektorban dolgozó vállalkozásokat és turisztikai jellegű fejlesztéseket is, létrejött néhány olyan sikeres, mintaértékű projekt, amelyek a helyi élelmiszer-turizmus fejlesztésére irányultak, azonban ezek országos és nemzetközi ismertsége még gyerekcipőben jár.

2023-2027-es működési ciklusban a fejlesztési forrásunk 719,3 MFt, erre a forrásra 3 db felhívást kívánunk 2024. évben megjelentetni:

- 1) **Helyi mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése** (allokált forrás: 564,16 MFt)
- 2) **Épített, természeti, kulturális örökségeinket fenntartó kezdeményezések támogatása, közösségi terek fejlesztése** (allokált forrás: 105,14 MFt)
- 3) **Helyi értéket képviselő, hagyományteremtő célú programok rendezvények, táborok szervezésének támogatása, kiadványok készítése** (allokált forrás: 30 MFt)

Mindhárom pályázati felhívásban megvannak a lehetőségek az élelmiszer-előállítás és a turizmus kapcsolódásához.

A 1. felhívás projektjei lehetőséget biztosítanak többek között helyi termék előállításához szükséges beruházások megvalósítására, de fejlesztési potenciál rejlik abban is, hogy önállóan működni próbáló termelők a helyi élelmiszeripari fejlesztéseket összehangolva egyfajta olyan szolgáltatáscsomagokat állítsanak össze, amelyek turisztikai attrakciókhoz is köthetők.

A 2. felhívás által olyan projektek is támogathatóak, amelyben a túraútvonalak, kerékpárutak mentén a mai kornak megfelelő kulturált minőségű pihenőpontok kerülnek kialakításra, amelyek társulhatnak a már meglévő helyi termék piacokhoz, kihelyezendő helyi termék automatákhoz stb.

3. felhívás keretein belül elképzelhető olyan gasztró-túrák szervezésének támogatása, amelyek a helyi élelmiszer-termelés és feldolgozásba engednek betekintést.

Az akciócsoport saját honlapján a térségbe látogató turistákat nemcsak a turisztikai látványosságokról tájékoztatja, hanem a helyi termékek összefoglalója is lesz. A honlapon és a Facebookon is „reklámozzuk” a sikeresen megvalósult projekteket, ezáltal a termelők marketingtevékenységét is támogatjuk.

Az önkormányzatokkal egyeztetve az elmúlt időszakban létrehozott számos termelői piac jó lehetőséget biztosít a helyi termékek népszerűsítésére, de tájékoztatni kell a potenciális árusokat is a megjelenési lehetőségekről, ebben is nagyobb szerepet kívánunk vállalni. Ehhez kapcsolódóan a jövőben segíteni fogjuk a térségben REL kialakítását, és nem utolsó sorban terveink között szerepel az OKOS Falu projekt megismertetése, népszerűsítése (pl. helyi termék automaták kihelyezése).

ÉLELMISZERTURISZTIKAI ÉS EGYÉB FEJLESZTÉSEK TÁMOGATÁSA A ZEMPLÉNI TÁJAK HELYI FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁBAN (2023-27.)

OGÁR ZOLTÁN

munkaszervezet vezető

Zempléni Tájak Vidékfejlesztési Egyesület, Sátoraljaiújhely

A panelbeszélgetés keretében rövid előadásom keretében megfogalmazásra kerül, hogy a 2008-tól megvalósult vidékfejlesztési törekvéseink tapasztalatai alapján a CLLD LEADER programnak a desztináció turizmusa fejlesztését támogató fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztése, valamint a helyi kötődés és a közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezeti állapot megőrzésével, javításával.

Vázlatosan ismertetésre kerülő stratégiánk középpontjában a vidéki térségben élők életminőségének javítása áll. A Helyi Fejlesztési Stratégia (továbbiakban: HFS) másik kiemelt gazdaságfejlesztési alapja a helyi közösség területén meglévő természeti és épített örökségi potenciál, melynek minőségi fejlesztése a kapcsolódó beruházásokkal, szinergikus hatást gyakorolnak a turisztikai lehetőségekre. Az értékmegőrzés és a természeti erőforrások fenntartható hasznosítása hozzájárul a környezeti terhelés irányított csökkentéséhez és a környezetvédelemhez. Ezen prioritásokhoz kiemelten csatlakozik a tájjellegű helyi termékek feltárását, hasznosítását, fejlesztését célzó intézkedés.

A Zempléni Tájak HFS térségi turizmus fejlődéséhez is kapcsolódó céljai és releváns kapcsolódási területei:

1. A vidéki térségekben a mikrovállalkozások indítása, fenntartása, erősítése pl.: helyben megtermelt mezőgazdasági termékek (zöldség, gyümölcs, lekvár, gyümölcsle, pálinka, szörp, hús, tejtermék, méz, stb.) feldolgozása érdekében felmerülő fejlesztések támogatása, mely segíti a minőségi előállítást, a piacra jutást a REL elvei szerint preferálva a desztináció kereskedőit és vendéglátó vállalkozásait a tájjellegű bor- és gasztronómiai kínálat javításában, minőségi fejlesztésében.
2. Helyi összefogásra épülő, a természeti és egyéb értékeket, adottságokat, hagyományokat és egyedi termékeket bemutató komplex, fenntartható turisztikai, vendéglátóipari programok kidolgozása, megvalósítása a térségi, a települési és a személyes identitás, valamint a kohézió megerősítése, rendezvények generálása, támogatása mind a vidéki turizmus, mind a vallási turizmus terén.
3. Közösségi élet, közösségi marketing, közösségi terek infrastrukturális fejlesztése, épített és kulturális örökség megőrzése. Ezen célkitűzéssel célunk a helyi civil szervezetek, egyházak működési feltételeinek, közösségépítő tevékenységének javítása kisértékű eszközök beszerzése által. A településfejlesztési, a vidéki örökségvédelmi és egyéb fejlesztések megvalósítása hozzájárul a vidéki életminőség javításához.
4. Okos falu (smart village) stratégiák elkészítésének elősegítése, például a helyi termékek, turisztikai attrakciók, értékincsek online bemutatására, a látogatók jobb tájékoztatására, valamint megújuló energiát használva a környezet- és klímavédelmi közösségi megoldások népszerűsítésére.

A panelbeszélgetésemben elhangzottak iránt érdeklődő workshop résztvevők figyelmébe ajánlom a <https://www.zemplenitajak.hu> -n elérhető LEADER HFS-t.

A THE TURIZMUS ÉS VENDÉGLÁTÁS TANSZÉK TÉRSÉGI BEMUTATKOZÁSA, KUTATÁSI PROGRAMJAINK BEMUTATÁSA

DR HABIL. REMENYIK BULCSÚ

tanszékvezető egyetemi docens

Tokaj-Hegyalja Egyetem Turizmus és Vendéglátás Tanszék, Sárospatak

A 2021. augusztus elsején létrehozott tanszék vezetését, munkatársait – alapítása óta – hármas célkitűzés vezérli:

1. Oktatás: Fenntarthatóságra, térségi dimenzióra, innovációra, hallgatói mobilitásra, nemzetközi együttműködésre építő multidiszciplináris turisztikai képzés megteremtése a célunk, amely az egész életen át tartó tanulást segítő szakirányú továbbképzési lehetőségek kínálatát és a közös képzések szervezését is magába foglalja.
2. Kutatómunkánkban a fenntartható és térségfejlesztő turizmus általános és a Tokaj-Zemplén turisztikai desztinációban releváns területeivel: turisztikai trendek, innovációk, térségi örökségturizmus, térségi és interregionális turisztikai együttműködések, a bor-és gasztroturizmusnál szélesebb bázisú, helyi termékekre alapozó élelmiszerturizmus kérdéseivel foglalkozunk. Ezen alkalmazott kutatások a nemzetközi láthatóságunkat, hálózatosodásunkat és a térségi turisztikai fejlesztések megalapozását, a turizmus és vendéglátás szektor hatékonyságának növelését szolgálják.
3. Küldetésünk harmadik eleme: szakterületünkön a térségi gazdaságfejlesztés támogatása, hozzájárulás a természeti, épített és szellemi értékkincsekben kiemelkedő gazdagságú régió élhetőségének javításához, az elvándorlás lassításához. Tanszékünk oktatási és kutatómunkájával, szolgáltatásaival, az új kutatási eredmények disszeminációjával elő kívánjuk segíteni a desztinációban az innovatív megközelítések terjedését, a szemléletformálást, ismeretterjesztést.

Oktatók, munkatársak. A 2021. augusztus 1.-jén alapított tanszék jelenleg hét teljes munkaidős munkatárssal működik:

Dr. habil. Remenyik Bulcsú PhD - földtudományok, tanszékvezető, egyetemi docens

Dr. Dankó László CSc - közgazdaságtudomány, PhD – gazdálkodás és szervezéstudomány egyetemi docens

Dr. Guth László CSc – közgazdaságtudomány, egyetemi docens

Rozgonyiné Dr. Drotár Nikolett PhD – földtudományok, egyetemi docens

Szabóné Dr. Godzsák Melinda PhD – anyagtudomány, egyetemi docens

Bágyi Péter mesteroktató

Bobokóné Hajas Éva kollégium vezető, mesteroktató.

Graduális évfolyamaink felmenő rendszerű bővülése okán, valamint újabb szakirányú továbbképzések szeptemberi elindulására számítva előkészítjük hozzáértő részfoglalkozású/óraadó kollégák meghívását a növekvő oktatási feladatok ellátására.

2024. évi kutatási programjaink:

CARPATHIAN TDM - Interregionális turisztikai desztinációmenedzsment együttműködés megalapozása,

TOKAJFOOD - Tokaj-Zemplén turisztikai desztináció bor-és élelmiszerturizmusát megalapozó kutatás,

VINTOUR – borturizmus kutatás, adatbáziskészítés, felkészülés a Tokaj Wine Congressre,

Tokaj-Hegyalja „boron túli” attrakciónak menedzselése.

TURISZTIKAI FEJLESZTÉSEK TÁMOGATÁSA A DÉLZEMPLÉN VIDÉKFEJLESZTÉSI SZÖVETSÉG TERÜLETÉN

SZOMRÁKI RÓBERT

munkaszervezet vezető

Délzemplén Vidékfejlesztési Szövetség, Szerencs

A Dél-Zempléni Vidékfejlesztési Szövetség 2012-ben alakult 31 település részvételével. Az egyesület által lefedett térség magában foglalja a Tokaj-Hegyaljai borvidék turizmusban attraktív 14 települését, a Taktaköz falvait és a Harangod-vidéket is. A korábbi évek tapasztalatai alapján a LEADER programnak fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztésével, valamint a helyi kötődés és a közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezet fejlesztésével.

Az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból turisztikai tevékenységek ösztönzéséhez LEADER Helyi Akciócsoportok közreműködésével nyújtandó támogatás keretében országosan a legtöbb kérelem (52) és a legtöbb felhasznált forrás (mintegy 1,6 mrd Ft) itt összpontosult. A Vidékfejlesztési Program LEADER fejezetéből szintén számos turisztikai projekt pl.: pl. Kisfalucska Ökoturisztikai Bázishoz kapcsolódó kerékpár-és kenukölszövő, Betlehem Evangélikus pihenőház fejlesztése, a zempléni tölgy turisztikai célú bemutatása Tállyán.

A panelvitában a turizmus támogatásának, feltételei javításának egyesületünk fejlesztési stratégiája alapján a következő főbb elemeit emelem ki:

Térségünk felismerte, hogy az elődök által örökölt hagyott természeti és kulturális értékek sokszínű egysége a legfontosabb kincse, ezért helyi fejlesztési stratégiánk átfogó célja az életminőség javítása, a helyben maradás támogatása, egyben az előregedés megállítása; a helyi gazdaság fejlesztése; valamint a térség közösségeinek gyarapítása.

2023-27. évekre szóló cselekvési tervünk három – turizmus közvetett, vagy közvetlen fejlesztésében is releváns intézkedést tartalmaz: (1.) Térségi civil szervezetek, önkormányzatok és egyházközségek fejlesztésének támogatása, (2.) Mikroállalkozások fejlesztésének támogatása (különös tekintettel az aktív turizmusra), (3.) rendezvények és közösségformáló programok támogatása (sikeres térségi rendezvények megvalósítása).

A HACS az elmúlt időszakban 2 erdélyi LEADER szervezettel is kapcsolatba került. Ezen együttműködések továbbfejlesztésére kívánunk nemzetközi projektet megvalósítani. A Hargita és Kovászna megyében működő civil szervezet bevonásával létrejövő közös pályázat célja az aktív turizmus jó gyakorlatainak adaptálása, a turisztikai együttműködés erősítése.

További együttműködést tervezünk a Tiszatáj Közalapítvánnyal, amely fenntartója és üzemeltetője az Agrár-környezetvédelmi Tanösvénynek. Ennek keretében ártéri mocsár pallósor, madármegfigyelő tornyok felújítása, gyalogos ösvény tisztítása és eligazító táblák kihelyezése, szórólap készítése (print és online) került betervezésre.

Jelenlegi fejlesztési forrás lehetőséget biztosít a HACS számára, hogy megvalósítsa a Dél-Zempléni Vidékfejlesztési Szövetség térinformatikai rendszerének kiépítését. A tervezett fejlesztés alapjait egy, a Lechner Tudásközpont együttműködésével kiépítésre kerülő pilot projekt adja. A rendszer turisztikai modulja nyilvánosan elérhető turisztikai, kulturális és örökségvédelmi információkat nyújtana. Itt nemcsak a Tokaj-Hegyalja és a dél-zempléni térség iránt érdeklődő turisták jelenhetnek meg ügyfélként, hanem minden, az idegenforgalomhoz kapcsolódó vállalkozás, civil szervezet és magánszemély is.

MNVH NEMZETI AGROTURISZTIKAI STRATÉGIA KIALAKÍTÁSA

TÓTH ÁGNES

vidékfejlesztési szakértő

Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat

A Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. látja el a KAP-hálózat Vidék- és térségfejlesztési Támogató Egységének feladatait.

Az MNVH-nak feladata a termelők segítése, rendezvényekre visszük őket, lehetőséget biztosítunk nekik a megjelenésre és az árusításra. A honlapon bemutatjuk őket.

A területi felelősök fő feladata a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat megyei szintű képviselete. Ennek részeként információs szolgáltatást nyújtanak, bemutatják a Hálózat aktuális havi tevékenységét, illetve megyei sajtókapcsolatok ápolásával elősegítik annak nyilvánosságát. Kapcsolatot tartanak a hálózati tagokkal, és aktívan hozzájárulnak a tagság bővüléséhez. Megyékben támogatják az MNVH vidékfejlesztési projektötleteinek megvalósulását, a projektötletek benyújtásához információs segítséget nyújtanak a lehetséges partnereknek, a megvalósultakról adatbázist készítenek, és jó gyakorlatokat gyűjtenek. Megyei szinten továbbépítik és hálózatosítják az MNVH programjait. Rendszeresen részt vesznek a területi felelősök számára meghirdetett és ajánlott képzéseken, országos szakmai rendezvényeken. Megyei szinten támogatják a vidékfejlesztési tervezést.

Nemzeti agroturisztikai stratégia - júniusban készül el.

Cél: agrárium és turizmus összekötése, fejlesztési terv elkészítése

Megbízó: HOI - Partnerek: HOI, Kislépték Egyesület, NAK, FATOSZ

A Kislépték Egyesülettel és az AÖFK-val közösen dolgozunk a Nemzeti Agroturisztikai Stratégián, melynek előkészítése során tavaly 9 helyi termékes rendezvényünk volt az országban.

Agroturizmus:

Élményben gazdag és vagy informatív jellegzetesen mezőgazdasághoz, élelmiszer feldolgozásához vagy hagyományos kézműves iparhoz köthető turisztikai tevékenység

Agroturizmus előnyei:

- Kiszámítható jövedelemforrás
- Élményszerű és autentikus programokat kínáló attrakciók a vidéki turizmus kínálatában
- Erősíti a vidék népességmegtartó erejét, erős eszköze a hátrányos helyzetű térségek fejlesztésének
- Segít megőrizni a hagyományokat és büszkeségérzetet kelt a helyi közösségben
- Szemléletformáló hatás
- Elősegíti a generációváltást

A stratégia intézkedései:

pár jogszabály-módosítás fejlesztési program

- térségi szervezetekkel való együttműködésben -
  - termelők szemléletformálása,

gyakorlatias tudásátadás: kik, milyen igényekkel érkeznek, ennek, hogyan tudnak megfelelni, szolgáltatásaik fejlesztése

- programok turisztikai bevezetése
- márka kialakítása
- kampány